

Om Th. №2

Thørvældsen's Museums
ARKIV,

Om Th. №2
9

Om

Thorvaldsen og hans Museum

i Anledning af

den udstædte Indbydelse.

Thorvaldsens Museums
ARKIV.

af

N. Høyen,
Professor.

Kjøbenhavn.

Trykt hos Directeur Jens Hostrup Schulz,
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

[1837]

I.

Konstacademiets Udstilling i 1826 gav os førstegang Lejlighed til, at gisere et nsiere Bekjendtskab med Thorvaldsen gennem hans Værker, af hvilke vi indtil den Tid kun havde seet faa og mindre betydelige. Foruden Portraiterne af den Kongelige Familie, i Marmor, og de fire runde Bas-relieffer, som nu staae over Slotsporten, var der een og tyve Afskobninger til Academier, og deriblandt nogle af hans meest beundrede Statuer: Merkur, Hyrdedrengen, Ganimed med Drnen, Hebe, Venus o. fl. Dette var imidlertid kun en Begyndelse. I de følgende Aar udstilleses paa Charlottenborg bestandig nye Afskobninger, som Dandserinden, Grevinde Østermann, Gratierne, og Frue Kirke modtog Christus og Apostlernes Billedstøtter, ligeledes i Gips.

Medens vi saaledes berigedes med hans Mester værker, syntes tillige det Tidspunkt, at nærme sig, da vi igien skulde see Konstneren i vor Midte. Ved Director- Skiftet i Foraaret 1833, blev han derfor med Glæde valgt til Konstacademiets Director, da han sikkert ventedes hertil hen i Sommeren. Men det var ikke saa let paa engang, at rive sig løs fra alle Forhold, hvori en Mand som Thorvaldsen stod, eller at forlade Værksteder som hans, hvor Mesterens Blif sikkrest styrede saa mange og saa forskellige Arbeiders Gang: Neisen blev derfor bestandig opsat; en betydelig og æresuld

Besættning, Churfyrste Maximilians colossale Billedsætning til Hest, drog hans Opmærksomhed fra alt andet; og, istedfor at begive sig paa Beien til Danmark, begyndte han med saadan Over paa dette Arbeide, at Hestens Model stod udført ved Alarets Slutning. Vor Forventning blev saaledes dengang skuffet; dog kunde der vel være indtruffet adskilligt i hvert Efteraar og i Føraaret 1834, som har givet hans Beslutning større Fasthed, og efterhaanden ladet den Tanke blive levende hos ham, at forandre sit Besøg til et varigt Ophold i Fjædelandet.

I midlertid havde vi, med Fregatten Galathea, modtaget en betydelig Sending af hans Arbeider. Marmorfrisen med Alexander's Tog hensattes paa Slottet; til Frue Kirke bragtes den colossale Marmor-Christus og Billedstøtterne i brændt Leer, som skal over Hovedindgangen; og Academiet udstillede i Føraaret 1834 ikke mindre, end ni Basrelieffer og sex Statuer i Marmor, tilligemed to og tyve Afsnittninger af hans senere Værker, som altsammen tilhørte ham selv. For at faae Plads til disse Arbeider, maatte de foreløbigen opstilles i de to Værelser i Stuen, ud til botanisk Have, som man havde indrettet til hans Atelier. Og det var ikke blot den plastiske Deel af Udstillingen, som han denne gang berigede med sin Eiendom, ogsaa blandt Malerierne udgjorde denne en af de skønneste Prydelser. Vor talentfulde Bendz's sidste Arbeide, Aftenscene i et Kaffehuus, var nemlig kjøbt af ham og, efter hans Willie, Alaret i Forveien sendt fra München til København, for der at vente paa hans Ankomst.

Synet af saamange Skatte fra Konstnerens egen Samling gjorde et sterket Indtryk paa alle dem, som vare noget bekendte med ham og hans Forhold. De betragedes som

Forsløbere, der paa en værdig Maade skulde bebude hans Komme, som vel var blevet opsat, men ingenlunde opgivet. Denne Formodning stemmede overeens med Uttringer i hans breve, der undertiden*) ligesom tydede hen paa, at denne Udsættelse var imod hans Forventning, medens de tillige rokede den meest levende Deeltagelse for hans hidsendte Værkers Skjæne. Med hvor megen Opmærksomhed Regeringen kom hans Ønske imøde, skionnes bedst deraf, at Fregatten Bellona, paa sin Tour til Middelhavet i 1835, maatte gaae ind til Livorno, for der at tage alle de af hans egne Konstsager ombord, som laae færdige til Assendelse.

En rig Ladning ankom nu hertil, og det var paa den høje Tid, at sørge for en bekvem Plads til Konstværkerne's Opstilling og Bevaring. Garnmagasinet paa Gammelholm, som stod op til Thorvaldsens Bolig paa Charlottenborg, blev, formedes dets Beliggenhed og den Lethed, hvormed de nødvendige Forandringer der kunde gjøres, udseet til dette Brug, og der gjordes Forslag desangaaende. Men Omkostningerne, med at give Magasinet den allernødwendigste Indretning til dets nye Bestemmelse og erstatte Holmen den afgivne Plads, beregnedes efter et løsligt Overslag i det mindste til 40,000 Rbdlr., og det Bevaringssted, som man herved erholdt, kunde blot tilfredsstille den nærmeste Trang og maatte desuden kibbes med Oposrelfer, som vare betenkellige; man besluttede derfor heller at oprette dette Foretagende, indtil man i Forening med Thorvaldsen kunde gjøre et sikrere Valg, og forelsbig blot sørge for, at conservere det tilsendte saa godt som muligt.

*) F. Ex. i et til Prof. Freund, dat. 7 August 1834.

De ti sværeste Kasser med ligesaa mange Apostler i Marmor, foruden endel ophoiede Arbeider, (vi veed endnu ikke hvilke, eller hvormange), hensattes paa et tort Sted i Proviantgaarden. Nogle af de største Afsnittninger, som Copernicus, Sidesfigurerne til Pavens Monument, det colossale Hoved til Maximilians Hest, opstilles, tillsigemed en Marmorslove, i hans Atelier; hvorimod de derværende store Gips-sager flyttedes til nogle Værelser i Slottets Stue-Etage. Derhen bragtes ogsaa Kasserne med Gipsmodellerne til Poniatowskys colossale Statue til Hest og det øvrige af Maximilians Billedstøtte, samt endel Malerier og antike Sager i brændt Leer.

Alt det her ansørte tilhører ham selv. Det er altsaa en Fortsættelse af den Sending, som vi modtog i 1833, og kan følgelig betragtes som en ny Bekræftelse paa at han vil komme hertil; saameget mere, som adskillige af hans egne Marmorsager og af de bestilte Arbeider endnu savne den sidste Fuldbindelse. Disse Afsnittsdeler staar desuden i Forbindelse med meget andet, der giver vores Forhaabninger Styrke og lader formode, at den saa ofte omtalte Reise i al Stilhed er blevet langsomt, men sikkert forberedt. Maar han gientagne Gange har slaet paa, at han snart vilde trække sig tilbage fra sin større Virksomhed i Rom, saa forklare disse Bink bedst, hvorfor han efterhaanden har givet sine flinkeste Marmorarbeidere Afskeed, og hvorfor Stilhed ester-haanden har afslojt det Liv, som før herskede i hans Værk-steder. De store Arbeider, som han endnu havde under Hænder, vare ei bestemte til at udføres i Marmor, men til at støbes i Metal; og han paatog sig blot at modellere dem, eller at lade dem modellere efter sine Udkast og under sit Opsyn. Guttenbergs Monument blev færdigt i 1834.

Maximilians Statue til Hest affendtes til München i 1836, og paa samme Tid stod Schillers Monument fuldbindt i hans Atelier. Med Conradins Billedstøtte var der ligeledes i forrige Efteraar rykket sterk frem; og, da intet nyt Arbeide af større Omfang er begyndt, eller paatænkt, da Thorvaldsen efter alle de seneste Efterretninger, med mere Alvor end nogensinde før, bereder sig til Hiemreisen; ligger den Formodning nær, at den ædle Hohenstaufers Billedstøtte kommer til at slutte den betydelige Kreds af større Arbeider, som han har udført i Rom.

Mange, især Fremmede, ville finde det næsten utroligt, at Thorvaldsen for Alvor skulde forlade Italien og ombytte det lyse, varme Syden med Nordens Zaage og Kulde; at han skulde sige Farvel til den glimrende Kreds, hvor han hersker som en mægtig Fyrste, og begrave sig og sin endnu usvækede Kraft fiernt fra det Land, som er Malet for alle Konstneres og Konstvenners Længsel. Andre ville maaske henvise hans Uttrænger og Löfter, om at vende tilbage, til de Ønster og Forsætter, hvorved Konstneren gjerne dvæler i Hu og Tanke, men hvis Udførelse vil fordre for store Offere. Og hvo kan ogsaa tvivle om, at Italien maa være ham kært og dyrebart, og at han — Konstneren — maa betragte det som sit andet Fædeland? — Dog, ogsaa det er aabenbart, at han stedse har bevaret en Ejendommelighed i sit Liv og i sin Stræben, som, idet den paa det klæreste betegnede hans aandige Overlegenhed, tillige lod ham staar som Fremmed midt imellem alle Tilløkelser af Samtidens italienske Konst. Han var, og blev dansk. Men der hører en sielden Kraft til, at holde ud i en saadan Stilling: dertil fordres al den Styrke i Charakteren, al den Begeistring og Folelse for hvad man skylder sin Kunst, som hans Værker

bære Vidne om. Men dertil behøves ogsaa en Ungdommelighed og en Høielighed, som bliver trættende for den ældre Konstner, især, naar hans Berømmelse er saa vidt udbredt, saa urokkelig grundet, som Thorvaldsens. Det er ikke en laant Glorie, som omgiver dette Navn, og han behøver ikke at frygte for, at den skal tage i sin Glands, fordi han vender tilbage til sin fierne Fødeby. Her venter ham desuden en Kreds af prøvede Venner, medens han i Rom stedse maa see den altid veemodige, til sidst bitter Gientagelse af, at skilles fra Mænd, som have vundet hans Tillid, just da, naar han mest levende maa føle deres Savn. Der kan han ikke, selv om han vil, unddragte sig fra de Fordringer, som der gjøres til en saa stor Konstner; medens han her usforstyrret kan overlade sig til sin Genius, mellem hengivne og beundrende Landsmænd.

Dog der er en Følelse, som kraeftigere, end alt andet, vil drage ham til os, og det er Kærlighed til hans Fødeland. Efter Opsordning, har han smykket Kirke og Kongeborg, men af egen Drift vil han skænke Danmark et langt rigere Smykke i sine samlede Konstsakte. I sit Cabinet, mellem Malerier, skarne Stene og Wynter, sogte han No og Forskriftning, og med Lyst saae han disse Samlinger vore, medens han paa samme Tid udvidede Kredsen af sine udødelige Værker. Men hvilken Skjægne ventede alt dette, naar han engang blev bortfaldt? — Skulde et blindt Tilfælde adsprede hele dette Uddytte af et daadrigt Liv? — I tidligere Dage skal den Tanke have beskjæftiget ham, at kose et Palads i Rom, en af Bramantes prægtige Bygninger; dette vilde han indvendig lade udmale efter Tegninger af Carstens, hans afdøde Ven, og der opstille sine Arbeider. Men det gunstige Sieblik synes at være gaat ubenyttet bort, eller maaskee han dengang

havde forandret sin Beslutning; thi det er sikkert, at han, for meer end tolv Aar siden, allerede tænkte paa og talte om, at efterlade alle sine Konstsager til sine Landsmænd, og, at dette Forsæt stedse har slaet fastere Nodder i hans Siel, dersor have hans Venner afgørende Beviser. Dog man behøver blot med Opmarksomhed, at gennemgaae det, som han har hiemsent i de senere Aar, for at overbevises om, at vi alt af hans egne Samlinger have modtaget en betydelig Deel af hans Værker, ja, at den hele Folge af dem, som før prydede hans Værksteder, netop ved disse Sendinger er bleven usfuldstændig. Vi have faaet Marmorstatuer, som blot existere i det ene Exemplar, (Apostlerne, Mars, den knælende Engel, Løven, den ene Ganymed); kostelige Forarbeider, (Hesten i naturlig Størrelse); store Partier af betydelige Compositioner, (Sidefigurerne til Pavens Monument, og det er de orginale Modeller); desforuden Malerier og romerske Oldsager, som han dog vel aldrig vilde sende til Danmark, dersom det ei var hans Willie, at de skulde blive der. Allene den Omstændighed, at disse Konstsager ere afhængede med Regierungens Skibe, peger hen paa, at denne ikke kan være uvidende om hans Forsæt, og at den møder ham med en Tillid, som er den selv og Thorvaldsen værdig.

Omgivet af sine Samlinger, understøttet af Venner og Konstnere som Freund og Bissen, vil han ikke savne Leilighed til den Virksomhed, som forskionner hans Liv og giver det Betydning. Under hans Veiledning skulle de Arbeider, som vente paa hans Komme, erholde deres Fuldenelse, medens han selv med usvækket Konstnerkraft lader nye Værker fremstaae. Anordningen af hans Museum vil blive ham en behagelig Adspredelse og gjøre ham her, som i Italien, til Canovas seirende Medbeiler. Denne byggede en Kirke i sin Fødeby,

som et prægtigt Minde om sin Fromhed: han stiftede en Helligdom for Konst til Gavn og Hæder for sit Fødeland, til et Vidnesbyrd om hvor høi en Pris han satte paa den Hyldest, der bragtes ham af skionsomme Landsmænd, og om den Tillid, hvormed han betroede dem sine Skatte, ikke til død Pragt, eller tom Forsængelighed, men til at vække og færpe Sanden for Konstens Skønhed og høie Betydning.

II.

En fuldstændig Udsigt over Indholdet af Thorvaldsens Museum lader sig endnu ikke give, kun saameget er vist, at det vil hente sin egentlige Betydning fra en, saavidt muligt, uafbrudt Folge af hans Værker i Model-Afstøbninger. Det er disse Afstøbninger, som her skulle træde i Stedet for de kostbare Arbeider af Marmor og Bronze, der i Udlændet pryde Kirker og offentlige Pladser og forsfjonne rige Privathuse, og som, i al deres Simpelhed, besidde et eget Værdi, som det maa ikke vil være overslødigt her, at omtale noget nsiere.

Når en Billedhugger vil udføre en Statue eller et Basrelief i det Store, saa pleier han først at giøre et Udkast dertil, tegnet, eller modelleret i en blod Masse, som Vor, Leer, Stuk. Disse Udkast ere som oftest temmelig flygtige, fiondt de undertiden ikke savne Fuldbindthed, og de behage især ved den Friskhed, hvormed den aandrige Konstner behandler sin Opgave. De blive dersor ikke sielden bevarede som interessante og værdifulde Gienstande, og man har endnu saadanne Vor-Skizzen af en høi Alder, der bære beromte Konstneres Navne og der betragtes som sande Kostbarheder. Thorvaldsens

Udkast, med Präget af hans Storhed, ere desværre for den største Deel adsprende, da han ei sielden har foræret dem til Venner, eller til yngre Konstnere, som have arbeidet under ham; dog formoder jeg, at Museet vil erholde enkelte høist mærkelige.

Efter Skizzen udfører Konstneren sin Model, der skal tine ham til Mønster og Veiledning under den langsommere Behandling af et haardere Stof. Denne Model er imidlertid blevet udført paa meget forstillelige Maader. Ved Marmormararbeider erholdt den, endnu i forrige Aarhundrede, ei altid den fulde Størrelse, da den øvede og erfarte Praktiker stolede paa sin Sikkerhed i at bruge Meisen og beregne Stenen; men denne Selvtillid blev ofte bittert skuffet, og undertiden gif endog Værkets Fuldførelse reent i Staae. Modellerne, som man skyndte sig med, for at komme til Marmoret, havde ogsaa deres Banskeligheder: Boxet kunde blot anvendes i smaa Dimensioner, Leeret svanted ind og sik efterhaanden en vis Magerhed, og Stukken var høist besværlig at haandtere, da den torrede saa hurtig. Til Metalstøbning maatte Modellen derimod altid have den fulde Størrelse, da Formerne, hvori Kiernen skulde dannes, bleve tagne over den, og da man desuden behovede den til at rette sig efter, naar Bronzen skulde eftergaaes. Afstøbning i Gips, der medfører langt større Lethed, og Sikkerhed, brugte man imidlertid ikke; man sogte blot med den største Omhu at bevare Leer-Modellen, der blev sammeneltet med Haar, Rosdsteen og andre Bestandsdele, som skulde hindre, eller dog formindské dens Svinding, og tillige give den forneden Fasthed.

Til at lette denne, baade besværlige og usikre, Fremgangsmåade har den beromte Canova bidraget meget. Han fandt paa; at anvende en fuldstændigere og hensigtsmæssigere Tern-

forbindelse til det første Anlæg af Modellen, som han derpaa udførte med vaadt Leer lige saa stor som Marmor:Statuen, selv om denne var colossal, og som, afformet og støbt i Gips, gav den bedste og sikreste Veiledning til Udhugningen i Marmor. Denne nu almindelige Fremgangsmaade har store Fordele. Billedhuggeren kan ved den i al Maag bringe sin Figur eller sit Basrelief til den yderste Fuldendelse, og, da Materien er let at beherske, da Finger og Modelleerstok langt nemmere udføre hans Willie end Nasjp og Meisel, saa faaer Behandlingen en særegen Frihed og Følelse. Dertil kommer det fugtige Leers smukke og anbefalende Udseende, der i Farve og Glands har meget mere tilfældes med det smidige Metal, end med den haarde, skære Steen. Den fordeelagtige Virkning, som en færdig Model gør, og som Canova endog søgte at forhøje ved en konstig, slaaende Belysning, lader sig desværre kun saalenge bevare, som dens Fugtighed vedligeholdes; i Gipsafstøbningen faaer den et koldere og tungere Udseende, men denne er det eneste Middel til at bevare formerne troe, og disse beholde, endnu i Gipsen, en større Blodhed og mindre Kulde end Marmorets, og ere ikke i den Grad tørre og svære som Bronzens Afstøbninger. Overhovedet har Gipsen, ved Siden af flere Mangler, den fordeelagtige Egenskab, tydeligen at aabenbare den særegne Indflydelse, som det forskellige Stof har paa Billedhuggernes Arbeide, og det indeholder derfor ingen Overdrivelse, om man vilde sige, at en Afstøbning af en fuldendt Model og det samme Billede hugget i Marmor ere, med Hensyn til Udsætelsen, to forskellige Værker, der, hver for sig, have eiendommelige Fortrin.

Leermodellen, der i Gipsen trygt kan overleveres til Aarhundreder, maa altsaa ikke betragtes, liig den store omhyggeligt udførte, men farveløse Tegning (Carton), der især

bruges ved Frescomalerier, som et Forarbeide, der savner en væsentlig Deel af den Virkning, som det fuldendte Konstværk frembringer. Den er et afsluttet, fuldstændigt plastisk Arbeide, der blot ved Stoffet sondrer sig fra andre Skulpturer i Træ, i Marmor og Bronze; og Thorvaldsens Modeller forholde sig altsaa paa en lignende Maade til hans støbte og udhugne Værker, som Raphaels berømte Vandfarvemalerier i Champs-toncourt til hans Arbeider i Olie og a fresco. Maar deraf allerede Haandtegninger, modellerede Skisser, Cartons, som hidrøre fra udmarkede Konstnere, staae i saa megen Anseelse, fundem, formedelst deres høje Konstværk, sættes over andre Mesteres fuldendte Arbeider, saa kunne vi deraf lettelig slutte os til, hvor stor en Verdi Thorvaldsens Modeller maae have, og at denne, langt fra at tage sig, vil stige med Alrene. I Konstens Nige gielder Stoffet desuden kun for saavidt, som det tiner til Konstnerens Formaal, og det er ikke den større eller mindre Kostbarhed, som bestemmer Arbeidets Værd. Den plumpe Sølvstatue gielder kun efter Vægten, medens den simpleste Materie foredles under den dygtige Konstners Hænder og stiger i Verdi. Der sættes en stor Priis paa de smaa net udskaarne Træfigurer, som bare Albrecht Dürers Navn. Italien vogter med Omhu over Luca della Robbins, Mazzonis, Beggarellis Arbeider i Leer, og hvor langt rigere skulde vi ikke have været paa herlige plastiske Arbeider, dersom man i den skønneste Periode af moderne Konst havde tankt paa at bevare Modeller og Udkast i Gipsafstøbninger. Vi skulde da endnu have ejet Bonarrotis colossale Bronzestatue af Julius den qnden, som Overmodet sammensmeltede til Kanoner, og huint gigantiske Udkast til den samme Pavens Gravmale, som Partiaand og Misundelse hindrede fra at blive udført; Cellinis Jupiter af Sølv skulde da ikke sporlos

være forsvundet, med saa mange andre ædle Værker, der af Næb, Uvidenhed, Gierrighed og Kaadhed ere blevne behandlede som døde Stoffer, der blot duede til at tilfredsstille Sieblkets Trang eller Lune.

Men det er ikke allene denne Forskiel mellem et kostbart Stof og et kosteligt Konstværk, som vi bør lægge Mærke til; mange af Thorvaldsens Arbeider have desuden en national Interesse, der vækker Føleller paa det Sted, hvortil de ere bestemte, som ere heel forskellige fra den Deeltagelse, deres Konstværk nærmest givt Fordring paa. Den Pragt og den Soliditet, hvormed de ere udførte, hænger paa det næeste sammen med deres Bestemmelse og med deres Omgivelser. Pius den syvendes og Hertugen af Leuchtenbergs pompøse Gravmæler af Marmor; Poniatowskys og Copernicus's Bronzestatuer ville ikke kunne flyttes fra de Pladser, hvor Erkendtlighed og Hengivenhed satte dem, uden at see den Virkning, som de der frembragte, svækket ved Indblandingen af noget Fremmedt, medens den besedne Gipsmodel blot udtaler Konstnerens Tanke og Willie, og fængster os allene ved den Deeltagelse, som hans Genius afsløkker os. Ogsaa hans plastiske Storhed og Eiendommelighed ville Afsæbningerne maaßkee give os fuldt saa ubesaaren, som hine Marmorminder, for hvis Opstilling det ei tillodes ham at raade aldeles frit, eller som hine Bronzestatuer, der blevt støbte og fuldendte langt fra ham og uden den mindste Deeltagelse fra hans Side.

Thorvaldsen hører desuden ikke til de Konstnere, som skyldte deres Berømmelse til en overraskende Færdighed og Driftighed i den tekniske Behandling, eller, som især have søgt Udmærkelse ved at give Malmet og Stenen en glat og jærlig Fuldbindelse, der smigrer Diet og sætter i Forbauselse,

naar man seer den ved Siden af det raa ubevigle Stof. Udførelsen af hans Værker søger aldrig at giøre sig selv gielende, men slutter sig beskedent og harmonist til Fremstillingens Charakter; den rene Stil, den smagfulde Anordning smelter sammen med højere Fordringer, og der fremgaar deraf en Heelhed i Indtrykket, som bringer den Besvundne til at glemme Mesteren over hans Værk. Og denne Selvfornegelse, som betegner den store Konstner, gaaer igennem hele hans Straaben; han stiller ligesaalidt sin Begeistring, som sit Mesterskab til Skue, og det er aldrig faldet ham ind, skjont Leiligheden ofte var dertil, at lade sine Compositioner prunke med antiquarisk Verdom. Selv, hvor han nødes til at lade Symbolot eller Allegorien tale, hvor ved han ikke der, at lade Handlingen understøtte og tydeliggjøre det gaadefulde Tegn, eller plastisk at fremstille det Moment af Livet, som giver Lignelsen Siæl og Betydning. Sommerfuglen er som Symbol maaßkee ubekjendt for mange af dem, der gjerne have betragtet Prometheus og Minerva, hvor den gamle Titan lader Modelleerstokken hvile, medens Diet forventningsfuldt er heftet paa Gudinden, og denne, i Bevidstheden om sin Magt, seer rolig paa den første Livsytring af Billedstøtten, som alt rører sig under hendes besælende Haand. Hvo har ikke følt Indtrykket af No og Hvile, ved at see Mattens stille Gudinde, hensværende som i Drømme, med de slumrende Børn i den moderlige Favn; selv uden at kende hendes og de gaadefulde Sødkendes Navne og Betydning? Og naar engang Haabets Statue ankommer hertil, da tvivler jeg ikke om, at mangen vil med Velbehag lade Blifket hvile paa den skjonne Kvinde, som, i rig Klædning og med festlige Skridt, synes at nærme sig, idet hun zærligen holder en fielde Blomst i den oplostede Haand; men kun

saa ville bryde sig om at faae hendes ældgamle Herkomst at vide. Selv det aldeles nye i hans Opfindelser tiltaler os som noget, der havde haft sit Udspring i vort eget Indre, saamegen Inderlighed og en saa haandgribelig Forstaaelighed er der i hans Udtryksmaade som Konstner. Har vel nogen iblandt os betragtet den colossale quindelige Figur, med Løvehud og Kolle, som forestiller christelig Styrke, og begyndt med at giøre sig Nede for Allegorien? Eller, rettere sagt, har han ikke glemt denne over det ssionne Udtryk af Kraftens frivillige Odmygelse under en høiere Villie?

Dersom nu Thorvaldsen formaaer at bringe saameget Liv ind i Symbolets og Allegoriens koldere Region, saa kan det ikke undre os, at de ssionne Digte, hvori det reent Menneskelige frit bevoeger sig, blive letfattelige og ret gaae os til Hiertet, naar han er deres Tolk. Hvo har vel staet foran Hebe, og er ikke blevet indtagen af den yndefulde Jomfru, som blusfærdig synes at række ham Skaalen? Og den Kærlighedsfylde i Almors Tilskyndelse, naar Psyche, i en halv salig, halv ængstelig Forventning, tøver med at føre Nectar-skaalen til sine Læber, mon den ikke har gjort sin Virkning, selv uden videre Forklaring? Hvor tydelig fortæller ikke den Stilhed, som er udgydt over hele Mercur, medens enhver af hans Bevægelser er spændt, om det vanskelige Erende, som er ham overdraget? Den phrygiske Rue har neppe forstyrret Nogens Glæde over den godmodige Omhu, hvormed den smukke, knælende Dreng lader Ørnen drikke af sin Skaal; saalidt, som Ubekjendtskab med Anacreons Digt har hindret ham fra, at fatte den List, hvormed den ssielmske Eros besnærer den troskyldige Gamle. Dog — det er ei min Hen-sigt at giennemgaae alle disse aandrige Arbeider, jeg vil blot pege hen paa, hvor hurtigt han faaer os til at glemme det

Fremmede i den nye Sphære, som han indfører os i, og hvor vi ellers saa let føle os forlegne. Men med sielden Skion: somhed drager han ogsaa kun det frem for os, som vi allersnarest blive fortrolige med, fordi det taler Følelsens uimod-staaelige Sprog; og alt det Usædvanlige i disse Skikkelsers Nogenhed og særegne Dragt, — det oversees, eller det fore-kommer os, som om der maa saadanne former til, naar Livet skal bevoerge sig med saamegen Uskyldighed, aabenbare sig saa aldeles usforbeholdent.

Man behøver desuden kun flygtig at have set, hvad der er kommet hertil af hans Værker, for at blive overtydet om, at Costumet ikke vælges af ham, blot for at efterligne dette eller haint Forbillede, eller for at folge et eller andet æsthetisk System, men at det staer i den noisieste Forbindelse med den Opgave, han vil lese. Hans skarpe Blit opdagede snart al den Fordeel, som en konstnerisk Benyttelse af forstaaelige Nationers og Tidsaldres Dragter og Sædvaner maatte give ham, til endnu bestemmere at tegne de Charakterer, som han vilde fremstille. Tydeligst falder det i sine, hvor Modsetningerne møde hinanden, som i Alexanders Triumph, hvor Datidens Asien og Europa ere skildrede med skarpe, umiskindelige Træk i de indhyllede Perser og i de letklædte, letbevægelige Hellener. Men hvor smukt har han ikke benyttet græsk Sædvane, naar han lader det jomfruelige Guds uforstyrrede No-værne om Gratiernes Uskyld og Spøg i søsterlige Omarmelser.

Græsk Costume er, giennem den romersk-christelige Konst, blevet en nedarvet Bedtægt, naar Oprin eller Personer af det gamle og ny Testamente skulle afdiges; og paa antik-christelige Monumenter finde vi Frelseren og Apostlerne i den Dragt, som betegner Lærestanden under de senere romerske Keisere. Thorvaldsen har dersor i de af sine

Arbeider, der forestille christelige Gienstande, optaget denne Dragt, idet han tillige med Hensyn til visse Friheder i dens Anwendunge, aldeles har fulgt sine bedste Forgiængere fra den myere Tid. I det sionne Billedet af Familie-Livet, (Marie med Barnet paa Skolet og den lille Johannes ved Siden), hvor Børnenes Leeg alt tyder hen paa, hvad de engang skulde blive for hinanden, er Maries Costume behandlet med en vis Frihed, der minder om Raphael, og som fortreffelig egner sig til denne Forestilling, der skylder den moderne Konst hele sin Udvikling. En lignende Frihed findes i Johannes den Dober og de Grupper, som omgive ham. Men hvor heldigt bidrager ikke denne Frihed til levende at stille hin gærende Tid frem for os; hvor kraftigt understøtter den ikke Konstnærens ødle Varme og dybe Følelse. De kolde, tvivlende, forste-nede Skriftkloge staar der i deres lange, tætsammenholdte Klæder, med det østerlandske Hovedbind, som altsammen træs-fende erindrer om den stivsindede Bedholdenhed, den indsnær-pende Kasteland, som gennem Aarhundreder har været en Eiendom for de højere Classer i Orienten. Det friere græsse Klædebon passer derimod godt til de ødlere, yngre, mere aabne Gemyutter, til den trofylldige Jæger og Hyrde og de tillidsfulde Lovinder og Børn, som, hver med sin Trang i Hiertet, lytter til Doberens trostelige Forkyndelse.

Christus, som Seierherre over Død og Grav, var en langt vankeligere Opgave, ogsaa med Hensyn til Forestillings-Maaden. Lærerens Dragt, som klæder Aposlerne saa vel, er her ikke betegnende nok; og den byzantinske Keiserkaabe, som Middelalderen saa ofte har hyllet ham i, er et utilstræk-feligt Surrogat for at skildre hans Høihed, og den hindrer ham desuden i at vise sig som Frelser i egentlig Betydning. Vor Konstner sluttede sig derfor helst til Raphael og valgte blot

et simpelt stort Klæde, som med Lethed og Værdighed kan omgive hele Figuren; mere, som det synes, for at tilfredsstille det strængere christelige Sædeligheds Begreb, end for at antyde den legemlige Fornsynshed. Men han har anvendt dette Klæde med en forbausende Originalitet: i store, rene Folder lægger det sig om Frelserens Legeme og aabner sig kun saameget, som det er nødvendigt, for at han utvungen kan vise de hellige Mærker om Forlæssningens bitre Kamp. Blodheden i Gevandets Bevægelse, Storheden og Afverlin-gen i dets Partier, og den ligesom ørbdige Tilbageholdenhed, hvormed Gangen af de skulde Former forraades, giver det en overordentlig Skønhed, værdig den milde Majestæt, hvor med Fornsoneren kalder os til sig.

Den strængere og, om jeg saa maa sige, mere historiske Charakteer, der gaaer igennem de af vor Konstners Værker, som henhøre til den christelige Cyclus, i Modstæning til det mere sieblikelige, ungdomsfrije, men ikke saa dybt bevægede Liv i mange af hans græsse Fremstillinger, skyldes ikke allene den Klarhed, hvormed han fatter det Eiendommelige i sin Opgave, men tillige en anden Egenskab, som kun skænkedes Haar i saa høi en Grad, nemlig den: med hele sin Siel at kunne sætte sig ind i forskellige Hovedretninger af Fortidens Konst. Imellem de uoverseelige Nækker af Førgængernes Arbeider staar Konstneren, som en Arving imellem umaadelige Rigdomme, og det kommer nu an paa, om han har et saa sikert Hjælp og en saa kraftig Billie, at han erkender og griber det Bedste, og anvender det med Held til Fordeel for sin Konst og til Glæde for Samtid og Eftertid. Men, for at giøre dette i et saa stort Omfang som Thorvaldsen, maa han, foruden alt det øvrige som dertil fordres, være i stand til en redelig Selvsørnægtelse; aaben og ligefrem maa han

vise hen til Kilden, hvorfra han hentede den styrkende Drif; ikke maa han søge sin Storhed i en indbildt Uafhængighed og Originalitet, men i den Selvstændighed, hvormed han har sluttet sig til Fortidens store Mænd og i det Held, hvormed han har virket i deres Aland. Det er ikke Thorvaldsens mindste Noes, at han rolig kan vedkiende sig sine store Læremestere i Rom og Athen, uden al Frygt for, at hans Tilstaaelse af hvad han skylder dem skal børve ham den mindste Deel af hans ærligt erhvervede Verommelse. Og det er en Fortieneste, som især i vor Tid ikke burde være den mindst paassionnede, at han i sine Værker er en begeistret Forkynder af Konstens Herlighed i Fordumsdage, et levende, forbindende Led mellem Nutiden og det Forbigangne.

At han imidlertid ogsaa der bevæger sig med sin sædvanlige Frihed, hvor Opgaven ikke tillader ham at holde sig til saa store Mønstre, det har han i flere Værker godt gjort. Mellem de Portraiter, som vi have modtaget, findes der et Par quindelige Statuer, som i hele deres Holdning og Costume umiskindeligt høre Nutiden til, uagter al den Frihed, som Konstneren har taget sig i det Enkelte. Hvilke kære Erindringer vaagne ikke hos den, som engang selv var i det varme, fortyslende Syden, naar han seer Byron, med henvykt Asyn, sidde i den lette skødesløse Reisedragt paa græske Ruiner! — Ærværdig throner Pius i hele sit rige Ornament paa Peters Stols og, naar man betragter Copernicus med det smukke,aabne Ansigt, det simpelt afrundede Haar og i sit Folks bequemme Dragt, da glemmer man fast det colossale i Billedstøten og henslyttes let i Tanken til hans stille, ensomme Kammer.

Dersom Thorvaldsen aldrig havde udført andet end de sidstnævnte Værker, saa havde han, ene ved dem, tilvundet sig en Plads mellem de største moderne Billedhuggere.

III.

Man har i den nyeste Tid begyndt, at henvende sin Opmærksomhed paa de Forandringer og Forbedringer, som Museer og Gallerier haardt trænge til. Erfaring har endelig vist, at Nydelsen forhøjes og lettes, naar de sammendyngede Konstværker ere fordeelagtigt opstillede og ordnede efter en Plan, der kan bringe Enhed og Sammenhæng i den brogede, forvirrende Masse. Det Overblit, som man herved faaer over det Særegne ved de forskellige Skoler og Mesters og over deres genseidige Beværelser, og den større Bequemmelighed, hvormed man her kan nyde mangt et Værk, som ellers kun med Banskelighed var tilgængeligt, giver dog Erstatning for den Træthed og Overmættelse, der saa let indfinner sig i store Samlinger.

Det foranførte gelder imidlertid ikke i samme Grad om alle Konstfag. Den heldigste Omsorg har truffet Maleriet, og Berliner Museet kan, med Hensyn til denne Konst, opstilles som et Mønster paa en forstandig og smagfuld Anordning. Billedhuggeriet kan endnu ikke rose sig af et lignende Held; Opstillingen er her forbunden med langt flere Banskeligheder, Interessen mere deelt ved den skarpe Sondring imellem Antikt og Modernt, og den høje Værd, som man med Rette tillægger Oldtidens Værker, synes øftere at have fremkaldt Lusten til at omgive dem med al mulig Glands, end til at sørge for det Væsentlige ved deres Anordning. Kostbare Bygninger har man reist for dem, glimrende Sale

ere blevne dem indrommede, men kun høist sjeldent ere de plæcerede saaledes, at man ret kan nyde dem. Enkelte Partier af det vaticanske Museum, som Cabinetterne omkring den lille Gaard i Belvedere, dannede i denne Henseende en meget behagelig Undtagelse. Træder man derimod ind i Münchens nye prægtige Museum (Glyptotheket), da finder man unægtelig i flere af Salene en god Belysning; men Opstillingen vil neppe behage Piet, der desuden stærkt sører den Tomhed, som opstaaer af Misforholdet mellem Rummet og Billedstifterne. I Berlin ere Statuerne enten opoffrede som Decoration, eller henstillede i et langt, lavt, slet belyst Gallerie; og denne daarlige Stuebelysning svækker ogsaa Indtrykket af den kostelige Samling i Louvre. De nye Sale i det britiske Museum lide ikke under denne Mangel og de herlige Grupper fra Parthenon faae Lys nok fra oven; men deres konstneriske Virkning er aldeles tilintetgiort ved den Maade, hvorpaa de ere stillede under Lyset. Naar det gaaer saaledes med de antike Sager, kunne vi let begribe, at Samlinger af modernt Billedhuggeri ikke have nogen bedre Skæbne: det seer desuden meget fattigt ud med dem, og, medens vi tælle ikke saa faa store Gallerier, som give en god Oversigt over enkelte af Malerkonstens vigtigste Perioder, eller over de fleste af dem; vil det neppe være muligt at nævne et eneste Museum*) for Skulpturarbeider, som præsterer noget lignende, ikke engang med Hensyn til de berømteste Mestere, som Ghertsi, Bonarroti, Bernini, Canova. Kirkerne dannede endnu de bedste Museer, men disse indeholde dog kun visse Klasser af Monumenter, som man stundom desuden, især

*) Lenoirs Museum for den franske Billedhuggerkonst gjorde en Undtagelse; men det er, som bekendt, for den største Deel blevet adspillet.

i de protestantiske Lande, kun faae at see med endeel Berører, og ofte saa slet opstillede, saa sligdeslost behandlede, at det første Indtryk af dem ere mere afslakkende end tilskende. Isier man nu dertil den svækende Indflydelse, som Forandringer i bestegtede Konstfag have haft paa Skulpturen, og den Omstændighed, at den antike Konst i Lovet af det sidste Aarhundrede mere er blevne en Gienstand for videnskabelig Grandskning og academisk Studium, end for en fri Mydelse, saa kan det ikke forunder os, om Billedhuggerkonsten paa mange Steder efterhaanden er blevne mere fremmed for Folket, end Maleri og Architectur.

Men deraf, at man er blevne vant til Savnet af en Konstmydelse, folger ingenlunde, at man ogsaa har tabt Sandsen for den; ligesaalidt som den Deeltagelse, der skænkes andre Konstfag, hvis Mydelse jævnlig bydes, er, for sig allene, et afgørende Bevis paa at man i Særdeleshed er modtagelig for dem. Selv i vort lille Danmark var der en Tid, og det er endda ikke saa meget länge siden, da man ansaae det for nødvendigt, at Skulpturen rigeligt synkede selv det Udvendige af en Bygning, naar den skulde have nogen Anseelse. Kronborg, Frederiksborg, Almaliensborg og flere af Byens Porte staae endnu som uimodsigelige Vidnesbyrd herom, skjøndt Alber og Uheld have skæmmet en Deel af deres Pragt. Vore gamle Haver, i frank Smag, kunde ikke undvære Billedstifter i Marmor og Bronze, i Sandsteen og Bly, og Fredensborg Have, med Wiedewelts talrige Arbeider, giver os endnu et tydeligt Begreb om den store, pragtfulde Virkning, som et saadant Anlæg kunde frembringe. I Kirkerne, selv paa Landet, kunne de udsaarne Altertavler, de udhugne Liigstene og Epitaphier fortælle os om den Lyst vores Forfædre have haft til Billedhuggeri; og i private Huse finde

vi endnu paa enkelte Steder Spor af den smukke Mode, at beklæde Væggene med Paneel og prydte det med udskarne Arbeider af Træ eller Alabast. Det lader sig imidlertid ligesaa lidt nægte, at der var en Periode, da det syntes, som om Skulpturen aldeles vilde forlade os, sikkert vi havde opfostret flere af dens heldige Dyrkere foruden ham, der skulle blive dens Stolthed. Da Ildsvaade og Fiendehaand havde ødelagt Byens Hovedkirker med deres pomposse Gravmæler; da Forandringer og engelske Anlæg efterhaanden havde fortørnget de fleste Billedstøtter af Rosenborg Have, og de tilbageblevne vare forladte og mishandledes; da den saakaldte Antik-Sal paa Charlottenborg næst sovarede til sit Navn ved det forfaldne, forstørrede Udseende, og de nye Pragtbrygninger, med tomme Nischer og Gavle, stode som hulstede Liig; dengang var her rigtig nok saa øde, som om en Billedstorm havde raset giemmem Byen.

Dog denne Tid synes allerede stærkt at gaae til Ende. I Øbet af det sidste Decennium er der udrettet meget og endnu mere forberedt, for igien at lade Skulpturen intræde i sine gamle Nettigheder, og det med langt større Kraft og Virkning end forhen. Efterat Thorvaldsens Værker ere komne hertil og have begyndt at udbrede Liv i den Tomhed, som før herskede; efterat Værksleder ere aabnede, hvor det unge Talent finder Veiledning og Opmuntring; er ogsaa den Sands, der syntes reent forsvunden, igien begyndt at vaagne. Mangen Mindesteen har i den senere Tid modtaget Konstens betydningsfulde Stempe; mangt et Portrait i Gips og Marmor gienkalder klære og yndede Træk; og Afstøbninger, som vare blevne til rene Sieldenheder, udbredte nu Bekjendtskabet med mangt et interessant Værk. I hvor mange Kredse har ikke allerede Venus og Merkur og den lille

Amor med sin Lyra forkynjt Mesterens Konst og stemt Hierterne til Følelse og Bundering? Under saadanne Forvarslere kunne vi ikke andet end glæde os over at den Tid stunder til, da Thorvaldsen kommer tilbage; hans Nærverelse vil sikkert bortrydde enhver Hindring, som endnu modsætter sig den fuldstændige Anvendelse af hans bestilte Arbeider; Ankommsten af hans øvrige Værker vil give det alt modtagne Indtryk forhøjet Styrke, og et nyt Væld, rigt paa ødel Dydelse, skal udsende sin vederqvægende og begeistrende Strom.

Det er allerede forhen bemærket, at de hiemsendte Parter af Thorvaldsens Samlinger deels ere adsprettet paa forskellige Steder, deels endnu ligge i Kasserne, og at denne lidet sommelige Bevaringsmaade ene og allene har sin Grund i Mangel paa en bequem Plads. Det blev derhos omtalt, at der fra Bedkommendes Side, i Efteraaret 1833, var gjort Forslag til at afhjælpe denne Mangel, og at Udførelsen af dette Forslag, der vilde fordre en ikke ubetydelig Sum og endda være forbundet med endel Betænkeligheder, var blevet opsat til Konstnerens Hjemkomst, for at man i Forening med ham kunde gaae sikrere til Værks. Der hengik imidlertid over et Aar, og Konstneren kom endnu ikke; men derimod blev hans Beslutning, at skænke Danmark sine Konstsamlinger, meer og meer bekjendt. Denne Omstændighed har væsentlig bidraget til at giøre en Sag offentlig, der, hvad enten man seer hen til Konstnerens Storhed og den Hæder han har bragt os, eller til den høje Værd, som en Samling af hans Arbeider stedse vil beholde, vel maatte synes at have en fortrinlig Adkomst til almindelig Deeltagelse. Vil Thorvaldsen bringe et saa betydeligt Offer, der paa mangfoldige Maader kan komme hans Landsmænd til Gode ikke allene nu, men i en Rakke af Generationer; vil han berige os

med sine Skatte; da formaae vi ikke værdigen at takke ham for en saa uvurdeelig Gave, uden ved en Modtagelse, som kan bevise, at vi sionne paa den og at vi ville sørge for dens Anvendelse efter Giverens Hensigt.

Det Første og det Nødvendigste, for at dette kan skee, er en Bygning, stor og bekvem nok ikke allene til at rumme og bevare hans Arbeider, men ogsaa til at fremstille dem for hans Landsmænd og for Fremmede paa den verdigste Maade, det vil sige saaledes, at de kunne vise sig i hele deres Skionhed. Dog, idet jeg vil yttre mig herover, staar maaſkee den Erindring ikke paa urette Sted, at det ingenlunde kan være min Hensigt, utidigen at foregrive den Plan, som det til sin Tid maa overlades vedkommende Bygmester i Forening med Thorvaldsen, at udkaste og fuldføre; men at jeg blot vil lidt nsiere oplyse en Sag, der, som det synes, endnu er utsat for endeel Missforstaælser, eller der betragtes som noget, man maa ſee til at faae fra Halsen paa den nemmeste Maade.

Maar vi giennemgaae Thorvaldsens Arbeider indtil den ſeneste Tid, saa ville de interesser os, baade med Hensyn til deres forskellige Indhold, og tillige ved Angivelsen af Konſnerens Standpunkt i tidligere og ſenere Perioder af hans Liv. Det maa ved første Dækſt synes, som om disse trende Interesser let kunde krydſe hinanden, og at man ved Opſtillingen kunde blive nødsaget til at give Slip paa væſentlige Fordele, hvorhen end Valget faldt; men her indtræffer den lykkelige Omſtændighed, at Konſnerens Virksomhed i Italien kiendeligen deles i to store Aſſnit: det ene før, det andet efter 1820. Det første udmarker sig ved den Forkærlighed, hvormed han næften udelukkende behandler Gæmmer af den græſke Gude og Heltekreds, og ved det store

historiske Relief, Alexanders Triumph; det ſidste faae især Betydning ved hans omfattende Compositioner af det nye Testamente, dernæst ved de store Grav- og Gresminder. Konſverkernes Indhold synes altsaa ſikkert at kunne lægges til Grund for hele Anordningen og, naar blot de forskellige Hovedklasser holdes sammen, vil det omtrent være ligegyldigt i hvad Orden de følge, da man alligevel uden Vanfælighed kan faae et Overblik over Gangen i hans Streben. De Arbeider, som han har udført førend han kom til Italien, have en ganske anden Charakter, de udgiore derfor bedst et eget Aſſnit uden Hensyn til de forskellige Gienſtande, som de fremſtille.

Forudsat, at denne Antydning af Hovedklasserne blev billigt, saa ſkulde det første Aſſnit omfatte alle de Gienſtande, ſom henhøre til græſke Mythologie og Historie; men, da ſaadanne Gæmmer have beſkæftiget Konſneren lige indtil den ſeneste Tid, ſaa er det indlyſende, at Arbeidernes Tidsfolge her vil giøre ſin Indſtudelſe gieldende paa deres Opſtilling. Dog det et er ikke det eneſte Hensyn, ſom fordrer Opmærksomhed. I blandt de tyve Grupper og Statuer, ſom kommer i denne Aſdeling, er der to coloffale, de øvrige ere enten i naturlig Størrelſe, eller endnu mindre. Af de halvtredſindstyve isolerede Basrelieffer, foruden Alexanderſtoget, ere nogle af et betydeligt Omfang, medens andre ere ſaa ſmaa, at de næsten kunne sammenlignes med store Camer. Men ſaa ulige Dimensioner lader ſig ikke ſtille sammen, af Grunde, ſom ſenere ſkal blive anførte. De forskellige Gienſtande kommer nu ogsaa med deres Fordringer. Ved Billedſtøtter, ſom, hver for sig, dannet et aſſluttet Heelt, ville de alt for ſtreke Modsætninger, i Mærheden af hinanden, ſvække Indtrykket og forſtyrre Mydelsen. Merkur, ſom ponſer paa Drab, harmo-

nerer ikke med Apollo mellem Hyrderne, eller med Venus, som seirende viser Eblet. Stilles Hyrbedrengen, eller Samy med, som giver Drnen at drikke, ved Siden af Amor og Psyche, da ville disse Statuer virke usordeelagtigt paa hinanden. I blandt de halvophsiede Arbeider findes der desuden større og mindre Kredse af Forestillinger, som neppe uden Skade kan brydes: saaledes Oprinlene af Achilles's Liv og de erotiske Compositioner; ligesom ogsaa alvorlige Forestillinger, som Nemesis og Parcerne, ikke ville tage sig godt ud i Nørheden af Musernes Dands eller Festoget paa Parnas. En Samling af Billedhugger-Arbeider er det saare vigtigt, at Piet faaer saamegen Hvile som muligt, og at de forskellige Indtryk roligt og harmonisk afloose hverandre; thi Piet maa anstrengte sig langt mere mellem alle disse virkelige Figurer, end naar det kan glide hen over Maleriets jævne Glade, og Billedstøtten med sin større Simpelhed opfordrer ogsaa Stolen til større Selovirksomhed, end Maleriet. Det er netop den brogede, overlaessede Sammenstilling i de fleste Museer for antik Skulptur, som saa let trænger Besucher til flygtigt at monstre Statuer og Basrelieffer.

I den anden Afdeling give Compositionerne af det nye Testamente langt færre Bryderier, hvad Opstillingen angaaer. De sexten Figurer, med Johannes den Døber i Midten, smelte aldeles sammen til eet stort Indtryk og deres Opstilling bestemmes desuden noksom ved den samme, hvortil de ere komponerede. Den ærværdige Forsamling af Apostlerne om deres store Mester og Herre, kan, formedelst det Beslagtede i deres Charakterer, godt betragtes som et Heelt, uagtet enhver Apostel er opfattet og fremstillet som en isoleret Statue. Derimod vorer Nummers Størrelse allerede her betydeligt og endnu mere, naar vi komme til Gravmalerne og Eres-

minderne, blandt hvilke der findes nogle, som Pavens Monument og de tvende Statuer til Hest, hvor Figurerne høide belgter sig til tyve fod, foruden det nødvendige Godstykke. Saadanne Arbeider fordeles desuden ikke allene et høit, men ogsaa et forholdsvis langt og bredt Rum, naar de skal gisre deres Virkning. Andre Værker af denne Klasse ere imidlertid betydeligt mindre, og den samme store Afverling, som vi finde i Maalene, træffes vi ogsaa i deres Charakterer. Gravens Alvor hersker over Leuchtenbergs Monument, Pius den syvendes bærer mere Præget af kirkelig Høitidelighed, og Potockis mandige Statue nærmer sig ved det freidige Udsyn mere til Eresminderne. Imellem disse danner igien Marimilians og Poniatowskys krigerske Udvortes en sterk Modsetning til Fredens Helte: Guttenberg, Copernicus, Schiller og Byron. Hvor vanskeligt vil det her være at tilfredsstille alle Fordringer og, hvor sorgeligt paa den anden Side, der som Konstværkets Virkning skulde lide og maaßke lide betydeligt, fordi man savnede Midler til at overvinde de største Hindringer. Det betydelige Antal af Portraiter er her ikke berørt, da Opstillingen af denne Klasse neppe vil være forbunden med Besværligheder; det Gensformige i de mange Nakker af Hoveder vil desuden paa den letteste Maade hæves, ved at lade den patriotiske og historiske Interesse sørge for deres Inddeling og ved at benytte de enkelte Statuer til at bringe Afverling i Massen.

Denne korte Udsigt over Anordningen vil dog tilstrækkeligt vise den store Forskiel i Nummenes Forhold, som bliver nødvendig, saafremt man ikke tænker sig det hele Museum som een eneste, eller flere usædvanlige store Sale, der mageligt kunne rumme alt. Dog i dette Tilfælde morder andre Vanskeligheder. For at frembringe hele den Virkning,

hvorpaas en Statue er beregnet, maa den staae i et harmonisk Forhold til det omgivende Rum; en stor Billedstøtte, som ikke har mere end den allernødwendigste Plads, faaer et trykkel Udspringe, og en lille Figur taber sig derimod i et meget stort Rum. Sættes en colossal Statue ved Siden af en meget mindre, saa vil der ogsaa opstaae et soleligt Misforhold, da enhver af dem maa sees fra et forskelligt Standpunkt. De store Forme ville derfor i Nærheden faaet et plump Udspringe, de mindre ville i en større Afstand synes smaalige. Man stole ikke paa, at man, under Betragtningen af den ene Figur, vil kunne afholde dens Nabo fra at virke paa Hjet! Belysningen spiller desuden en vigtig Rolle og anvendes den paa een og samme Maade ved Konstvoerker af forskellige Dimensioner, saa komme nogle af dem nødvendigen til at lide derunder. Det Lys, hvori en Statue, som Hebe, fremtræder med den tilbørlige Kraft, vil ikke være tilstrækkeligt til Figurene paa Pavens Monument, langt mindre til hele Monumentet; og den Lysmasse, som udfordres hertil, vil, omvendt, være meer end tilstrækkelig for den førstnævnte Statue, og lade mange af dens Skönheder svømme bort i sin brede Strøm. Belysningen bidrager overhovedet saa væsentligt til at faae Liv i plastiske Arbeider, at man ikke kan lægge Vægt nok paa den; og Virkningen af det store Fortrin, at de fremstille virkelige Forme, er saa aldeles afhængig af dens rigtige Anvendelse, at en slet belyst Statue ligesaalidt lader sig nyde som et Maleri, naar den blændende Glands hviler paa dets Overflade. Først da, naar Figurens Bevægelse, naar Formernes Tilbagetræden og Udladning heldigen understøttes af Lysets og Skyggens harmoniske Spil, først da kan man tale om ret at nyde den, og da er jeg ogsaa overbevist om, at man ikke vil tanke paa Billedstøttens Hvidhed. Et andet meget virksomt Middel,

til at afbryde det Censformige i Gipsens og Marmorets Farve, er den Modsatning, som Konstneren vist vil søge at faae tilveiebragt imellem Statuen og den Baggrund, som den asteigner sig paa. At Hvidt paa Hvidt gør en daarlig, eller rettere sagt, slet ingen Virkning, derom have vi baade her og paa andre Steder, samlet utvetydige Erfaringer.

Et saadant Museum faaer altsaa en ganske egen Charakter, da Fordelingen af dets Indre, der, som det græske Tempel, allene er beregnet paa Billedstøtterne, tillige frembyder den stærkeste Modsatning af store majestætiske Sale og smaa hyggelige Cabинetter. Den højt indfaldende Belysning udbreder No overalt og virker dog afverlende; den bequemme Forbindelse mellem de forskellige Partier tillader med Lethed at forfolge nye Indtryk, og uforstyrret at tage sig i Mydelsen af det enkelte Konstværk. Da den Værdighed, hvormed en saadan Bygning bør være omgivet, ikke bliver afhængig af kostbare Stoffer, men allene af den Indsigt og Følelse, hvormed Konstneren forsøger at behandle Forme og Farver, saa vil den neppe kunne kaldes en Prægtbygning, uden for saavidt som den, med Udtrykket af et ædelt gien nemført Konstværk, fortiner denne Benævnelse i en høiere Betydning. Lösningen af hele denne Opgave hører derfor til det Sværeste, som Bygningskonsten kan opvise, og dens Vanfæligheder kunde let blive uoverkommelige, der som man vilde fåe nye Betingelser til, som at rette sig efter staende Mure, og dessige. Besparelsen, det eneste som herved kunde vindes, vil i ethvert Tilfælde ikke blive af Betydning; derimod vilde man paa denne Wei maaske lettere opnaae et andet Niemeed: at have bygget eet Gravsted mere for Konsten. Dog denne Tanke falder vist heller ikke nogen ind, som blot har lagt Mærke til, hvor forlegne flere af vores Samlinger ere for at udvide

sig, eller for at erholde et fast og passende Bevaringssted; og hvor langt lettere en ældre Bygning lader sig indrette for dem, end for et saa betydeligt Antal af Skulpturarbeider, som det her omtalte. Desuden, her er jo ikke Talen om, hvorledes Regieringen under de nærværende Forhold vilde afhjælpe en sieblikkelig Forlegenhed, men om den Maade, hvor paa hele Folket vil bevidne sin Erkiendelse af Thorvaldsen, som Danmark skylder en uvisnlig Hæder, og hvis fædrelandsk Sind fortiner at mødes med en redebon Taknemmelighed.

Dog, vi ville ved Opsætelsen af denne Bygning ikke allene reise Konstneren og os selv et varigt Minde, men tillige sørge for almene og høiere Interesser. Den Trang til Erhvervelsen af alle Fordele ved en aandig Udvikling, der synes at være dybt indpodet i vor Folkecharakter, og som har fundet en kraftig Understøttelse hos Regieringen, kan og bør ikke undvære dannende Konst. Maar vi gien nemmgaae det sidste Aarhundrede af vor Historie, kunne vi være stoltte af ikke saa Architecter, Billedhuggere og Malere, hvis Arbeider vidne fordeelagtigt om de Anloeg, som findes iblandt os, men som ikke altid have formaet at virke med det Held de syntes at fortiene, fordi de vare langt forud for Nationens almindelige Dannelsse. Vel har en mere levende Sands i den senere Tid begyndt at udhrede sig, men langt fra med den Alvor og Inderlighed, der er nødvendig for at give den Præget af øgte Nationalitet, og den Kulde, hvormed man endnu bestandig gaaer ældre fortræffelige Konstværker forbi, viser bedst hvormeget den endnu trænger til ret at vækkes og styrkes. Hele vor Opdragelse savner desuden Konstens gavnlige Indflydelse meget mere, end det sommer sig for den øster dens Standpunkt. Vore offentlige Monumenter, vore Samlinger og Udstillinger ere, for den største Deel,

endnu ikke tilgængelige nok, eller saaledes indrettede, at de fordeelagtigen kunne benyttes; og, for at bringe Forandring og Forbedring ind i alt dette, behøves der et stort, et gien-nemgribende Foretagende. Et saadan er Oprettelsen af Thorvaldsens Museum. Det vil værdigen begynde den Offentlighed i Konstnydelsen, som der føleligt savnes; i dets Sale vil Konstnerens berømte Mavn, den nationale Følelse og Fremmedes Beundring kraftigen understøtte den Wirkning, som hans Mesterværker giør, og Diet vil aabnes for den rige Nydelse, for den Belæring, som gaaer Haand i Haand med Konsten.

Det er jo aabenbart, at Ansigtstræk, Lader, Holdning, ja selv Klædedragt, udtryksfuldt betegner os det Udviklings-trin, hvorpaa et Individ staer, den historiske Plads, som det indtager. Men hvilket Middel have vi, som i det Omsfang, med den Fuldstændighed og Tydelighed kan skildre os dette, dersom det ei er dannende Konst? Og af dens forskellige Fag, er det Plastiken, som især forstaer at give Legemets Former en Betydning og en Virkelighed, der bevarer sin slaaende Wirkning selv paa det meest vante og øvede Øje. Konsten viser os imidlertid ikke blot det omgivende Liv som i et magisk Speil, der skærer de fremtrædende, velbekendte Figurer nye Interesse ved den Frisshed og Skionhed, hvori de ere klædte; men den lader hele Fortiden tale til os i et Sprog, som er forståeligt for alle, og med en Sandhed, der ei viger for Historiens. Den dygtige Konstner er sin Tidsalders, sin Nations Folk, og hans Værker gaae til kommende Slægter som paalidelige Bidnesbyrd om den Land, der engang har bevæget sig i Templet og paa Torvet; selv i deres Brudstykker vedblive de at være begejstrede Opsordninger til langt senere Konstbrodre, som, under-

støttede og opflammede af dem, fremtrylle Oldtidens Bedrifter og sørderive det Slør, hvori Glemsel har hyllet dem. — Naar vi betragte Johannes den Døber, eller Apostlerne, hvor asketisk Strenghed udtaler sig gennem de alvorlige, grundende Træk, hvor selv det milde Kærlighedsfulde Sind faaer en Dybde i Udtrykket, der vidner om en Stræben og en Længsel, der ei kan udnyldes herneden; og vi derimod i Skildringer af det græske Liv, uagtet al dets Herlighed og overvældende Livsfylde, savner Udtrykket af hin Længsel, finder hin Alvor mere udtalt i hemmelighedsfulde Billeder, end som noget, der ret er gaaet over i den Enkeltes Liv: saa blive vi vistnok tiltalte af Konstens skønne og stærke Sprog, men den Forestilling om Virkningen af christelig Tro og af græske Mytter, som vi havde øst af hellige og profane Skrifster, vil ogsaa have vundet i en Klarhed og Fleersidighed, som den ellers aldrig havde erholdt. Men, for at disse Ord ret skalde finde Gienklang hos mange af mine Landsmænd, maatte jeg ønske, at Thorvaldsens Museum alt stod der, og at Folket alt havde haft Lejlighed til jævnligent at vandre mellem dets betydningsfulde Skatte. Saal forstellige end de Følelser ville være, hvormed Konstneren og den Lærde, den dannede og den simple Mand betragte dem, saa maa dog den gribende Sandhed, hvormed han fremstiller hvad han vil, og den historiske Aand, der gennemstrømmer hans Arbejder, berige dem alle, efter deres forskellige Trang og Anlæg, med nye Indtryk og nye Anskuelser; en stærkere Lyst vil vaagne efter at besue Oldtidens Værker og det bedste, som vi eie af nyere Konst; en større Livlighed og Bevægelighed i Forestillingerne, en mere levende Sands vil efterhaanden komme til at udvikle sig, og vil vise sig velgjørende i meer end een Retning.

Og, for blot at antyde een eneste, her bør vi ikke oversee de Fordele, som Haandværket og Industrien vilde erhælde ved at komme i Berørelse med Konstværker som de omtalte. Saal simple end de Former ere, som vi dagligene skue om os i Møbler og Huisgeraad, saa indeholde de dog en stor Afvoerling, tillade de dog en mangefoldig Udvikling og Forædling; de gaae desuden gennem forskellige Led over til, og igennem de saakaldte organiske Former, og disse opstille, rigtigt forstaade, de bedste Mønstre for hine. Men deres Opsætning er ikke saa let, og selv den tekniske Behandling henter her ofte ikke sine Fordele fra Haandværksdygtigheden, men fra Konstnersolelsen. Derfor er det ogsaa, at selv det simpleste Redskab fra Perioder, hvor Konsten ret har blomstret, bærer dens skønne Præg. At en saadan Paavirkning tillige kan medføre betydelige Fordele af anden Art, derpaa have vi et markeligt Exempel i det engelske Pottemageri, thi Wedgwood fandt Vejen til denne Guldgrube gennem Hamiltons Antiksamling.

